تذکرہ ضلع لودھراں دے لکھاریاں دا

Mention of the Writers of Lodhran District

Jahazaib Ali

Ph. D Scholar Punjabi Institute of Punjabi and Culture Studies, Punjab Uviversity, Lahore

alizaibjazi@gmail.com

KEYWORDS

Mention
Tazkara
Lodhran
Duniapur
Kehrorpakka
Punjabi
Poetry
Irshad Nizami

DATES

Received	**13-11-2024**
Accepted	**03-12-2024**
Published	**31-12-2024**

QR CODE

ABSTRACT

"TAZKARA" means "memory, remembrance, a collection of biographical notes on poets/writers, and a biographical memoir." In literary term "TAZKARA" refers to a book in which a short introduction of the life of poets/writers and their "Namona Kalam" are included. "TAZKARA ZILLA LODHARAN DY LIKHARIAAN DA" in this article, a short history of district Lodharan with its three Tehsil (Tehsil Lodharan, tehsil Duniapur and tehsil Kehrorpakka) is described. Secondly a brief introduction of the life of Punjabi writers and example of their poetry/prose in Punjabi language is also included in this article.

DOI:
http://journals.mehkaa.com/index.php/negotiations/article/view/114

تلخیص:

تذکرے دے معنی "ذکر کرنا اے۔ادبی اصطلاح وچ تذکرے توں مراد اوہ کتاب جیہدے وچ شاعراں تے ادیباں دی حیاتی دا مختصر تعارف تے نمونہ کلام شامل ہووے۔ تذکرہ نویسی اک بہوں پرانی تے انملی صنف اے۔ایہہ ادب دی مڈھلی شکل وی اے تے ماخذ وی۔ کسے وی زبان تے ادب وچ

تذکرے دی اہمیت توں انکار ممکن نئی۔ تذکرے پاروں ای ادب دی زرخیری وچ وادھا ہویا۔ تذکرے وچ نویں، پرانے تے گمنام لکھاریاں نوں کھوج کر کے سامنے لیایا جاندا اے۔ ایس مضمون "تذکرہ ضلع لودھراں دے لکھاریاں دا" وچ ضلع لودھراں دیاں تین تحصیلاں (تحصیل دنیاپور، تحصیل لودھراں، تحصیل کہروڑ پکا) اُتے کھوج پرکھ کر کے اوہناں شاعراں تے ادیباں نوں شامل کیتا گیا اے جیہڑے اپنی ماں بولی (پنجابی زبان) وچ شاعری یا نثر لکھدے ہن۔ ایس مضمون وچ سب توں پہلاں ضلع لودھراں دی مختصر تاریخ اُتے جھات پائی گئی اے۔ فیر واروواری تحصیل لودھراں، تحصیل دنیاپور تے اخیر تے تحصیل کہروڑ پکا دے پنجابی زبان دے شاعراں تے ادیباں دی حیاتی دا تعارف تے نمونہ کلام شامل کیتا گیا اے۔

ضلع لودھراں جنوبی پنجاب دی ڈویژن ملتان دا اک ضلع اے۔ ایہہ علاقہ تقریباً 1743ء وچ آباد ہونا شروع ہویا۔ ایتھے اک مشہور قبیلہ "لودھرا" آباد سی جس پاروں علاقے نوں لودھراں آکھیا گیا۔(1) یکم جولائی 1991ء نوں لودھراں نوں ضلع دا درجہ دِتا گیا۔ ضلع دا کُل رقبہ 2778 مربع کلو میٹر اے۔ ضلع لودھراں دے اُبھے والے پاسے ضلع خانیوال، اُبھا چڑھدے والے پاسے ضلع وہاڑی، لماول ضلع بہاولپور تے لہندے والے پاسے ملتان ضلع اے۔ دریائے ستلج ضلع لودھراں دے لمے کنارے توں لنگھدا اے۔ لودھرں ضلع دا علاقہ گرم خشک اے۔ ایتھے گرمیاں وچ موسم سخت گرم تے سیالاں وچ بہوں ٹھنڈ رہندی اے۔ مینہ بہوں گھٹ وسدے نیں۔ ایتھے دے واسیاں دا عام لباس شلوار قمیض اے۔ لودھراں وچ تِلے دا کھسہ، ہتھ دی کڑھائی نال بنیاں قمیضاں تے بیڈ شیٹاں بہت مشہور نیں۔ 2017ء دی مردم شماری ویلے ضلع لودھراں دی کُل آبادی تقریباً 17 لکھ سی۔ جیہڑی ودھدی ودھدی 2024ء تیکر 20 تیکر اپڑ گئی۔ 1875ء نوں لودھراں ریلوے جنکشن بنیا جتھوں چار ریلوے لائناں نکلدیاں نیں۔ لودھراں توں اک ٹرین کہروڑ پکا، میلسی پاکپتن قصور نوں، اک دنیاپور، خانیوال لاہور نوں، اک لودھراں توں بہاولپور، کراچی والے پاسے تے اک لودھراں توں ملتان والے پاسے جاندی اے۔

ضلع لودھراں دیاں تاریخی تے اہم تھاواں وچ کہروڑ پکا، قطب پور، مخدوم عالی، ٹبہ تلواڑا، دھنوٹ، سمہ سٹہ، آدم واہن، گیلے وال، سوئی والا، قریشی والا، جھمب کلیار، خانواں گھلواں، گوگڑاں، کوٹ پیر سعادت، روانی، کوٹلہ علی دستی، راجہ پور، ڈانوراں، وستی چٹالہ، ٹبوہ تیوت، منلوٹ شریف، ٹبہ بھارا، ٹبہ بگو پیر، ٹبہ پیر اجمل سلطان، مڑھی مندر، مندر آریا سماج، مندر آدم واہن، مندر مات رانی، دھرم سالھ، مچھی محل، پاٹ شالہ، بدھلہ، اٹل جوت، مندر جوگ مایا، مندر گوسائیں لال داس زیادہ اہم نیں۔(2) ایہہ ضلع کپاہ، گندم تے ام، فالسہ دی پیداوار پاروں اپنی پچھان رکھدا اے۔ تعلیمی لحاظ نال ایتھے ٹوٹل 855 گورنمنٹ سکول نیں۔ جنہاں وچ پرائمری گرلز 375، پرائمری بوائز 224، مڈل گرلز 70، مڈل بوائز 75، سکینڈری گرلز 36، سکینڈری بوائز 57، ہائی سکینڈری گرلز 7، ہائر سکینڈری بوائز 4، سپیشل ایجوکیشن سینٹر 3، سلو لرنر سکول 1 تے وکیشنل انسٹیٹیوٹ 3 نیں۔ ایتھے 501 دے نیڑے

پرائیویٹ سکول نیں۔ ضلع لودھراں وچ چھ گورنمنٹ گرلز کالج تے چار گورنمنٹ بوائز کالج نیں۔ لودھراں وچ کوئی یونیورسٹی نئیں پر حکومت پنجاب نے لودھراں توں بہاولپور اک سپیڈو (ایئر کنڈیشن) بس سروس چلائی اے۔ جیہڑی لودھراں توں ٹر دی تے اپنے مقرر کردہ سٹاپ توں ہوندی ہوئی اپنے اخیر لے تے مین سٹاپ اسلامیہ یونیورسٹی بہاولپور (نیو کیمپس) تیکر جاندی اے۔ تاکہ لودھراں دے پڑھیاراں نوں اسلامیہ یونیورسٹی بہاولپور تیکر اپڑن لئی کوئی وی اوکھ نہ ہووے۔

انتظامی حوالے نال ایہدیاں تین تحصیلاں نیں۔ جنہاں وچ تحصیل کہروڑ پکا، تحصیل دنیا پور تے تیجی تحصیل لودھراں اے۔ ضلع دیاں ٹوٹل 73 یونین کونسلاں نیں۔ 1873ء وچ لودھراں وچ پہلا تھانہ انگریزاں نے بنایا۔ ایہدے کُل دس پولیس اسٹیشن نیں۔ ضلع لودھراں ادب پاروں بہوں زرخیز اے۔ ضلع لودھراں دے لکھاریاں نے اپنی شاعری راہیں حیاتی دے اک اک سرناویں اُتے لکھیا۔ ایس مضمون وچ ضلع لودھراں دی تحصیل کہروڑ پکا، تحصیل دنیا پور تے تحصیل لودھراں وچ وسدے پنجابی شاعراں تے ادیباں دی حیاتی تے فن بارے تفصیلی جائزہ شامل اے۔

تذکرہ تحصیل و ضلع لودھراں دے لکھاریاں دا

ارشاد نظامی:

آپ دا اصل ناں محمد ارشاد تے قلمی ناں ارشاد نظامی لکھدے نیں۔ آپ نظام الدین دے گھر 1953ء وچ موضع جلہ ارائیں لودھراں پیدا ہوئے۔ فیر کم کاج لئی مسعود آباد کالونی وارڈ نمبر 22 لودھراں شہر رہن لگے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 1970ء توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ آپ نے ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے غزل تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ محمد بخش محبوب تے شاہد شاہ شاہد کولوں شاعری دی اصلاح لئی۔ آپ دے شعری مجموعے "دکھ جندڑی دے" 2016ء وچ تے "وکھرے دکھ" 2018ء وچ چھپے۔ کلام دی ونگی:(1)

تیڈے پیار دا پانی بھر بھر تے — ودا جیندا ہاں چن مر مر تے
ہک یار تیڈے دیدار پچھوں — ودھے دھکڑے کھاندوں در در تے
میں تیئں توں جندڑی وارڈتی — توں ملدا ہیں چن ڈر ڈر تے
سُن ہنے طعنے لوکاں دے — مُک خون گیا جھر جھر تے
میں پیار تیڈے دا ترساہاں — ڈے جام وصال دا بھر بھر تے
ارشادؔ حیاتی مُک گئی ہے — تیئں چن دیاں منتاں کر کے تے(2)

انور گل:

انور گل پنجابی تے اردو زبان دے شاعر سن۔ آپ دا پنجابی / اردو شعری مجموعہ "آنکھیں اُگنے لگتی ہیں" دے ناں توں 2008ء وچ چھاپے چڑھیا۔ آپ دا اصل ناں محمد انور تے قلمی ناں انور گل توں اپنی پچھان بنائی۔ آپ امام دین راجپوت دے گھر 1958ء وچ پیدا ہوئے۔ آپ دے وڈ کے ضلع حصار ہندوستان دے رہن والے سن۔ ونڈ ویلے لودھراں آن وسے۔ لودھراں وچ کجھ عرصہ صحافت وی کر دے رئے۔ غزل، نظم، گیت، دوہڑے سمیت دوجیاں شعری صنفاں وچ وی شاعری کیتی۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر سن۔ انور گل 11 اگست 2008ء وچ کرنٹ لگن دے کارن فوت ہوئے۔ پنجابی غزل دی ونگی:(3)

ویلے شکر دوپہراں دے/ ہنجو سکے نہراں دے
جنھاں پنڈ اجاڑے سن/ راکھے بن گئے شہراں دے
شہد توں مٹھی دھرتی تے/ بُوٹے اگے زہراں دے
ڈبن ویلے کی کرنے/ منتاں ترلے لہراں دے
دل نہ لائیے انور گلؔ/ وس نہ پیّے قہراں دے(4)

ثاقب خلیلی:

عمران محمود غوری آپ دا اصل ناں تے قلمی ناں ثاقب خلیلی لکھدے نیں۔ آپ محمد اکرم غوری دے گھر 10 جون 1969ء نوں وستی ٹھٹھی سمیجو تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ دے والد حادث غوری دے ناں توں پنجابی تے سرائیکی وچ لکھدے سن۔ گھر وچ ادبی ماحول دے کارن ثاقب خلیلی نے وی چھیتی ای لکھنا شروع کیتا۔ باقاعدہ طور تے 1990ء توں لکھن لگے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی پہلاں اپنے والد فیر شاکر شجاع آبادی تے مجید ناشاد دے شاگرد ہوئے۔ غزل دے کجھ شعر اں دی ونگی۔(5)

ظلم دے راہیں دیوچ دیوار بن تے آگیاں/ ظالماں دے کارن میں تلوار بن تے آگیاں
ٹپ گیاں ڈر کے دبا کے میں ثاقبؔ حد کنوں/ ظالمو مظلوم دی للکار بن تے آگیاں(6)

جعفر حسین زیدی:

آپ منظور احمد دے گھر 1985ء وچ وستی کلو والا اڈا پرمٹ چوک تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ اصل ناں جعفر حسین تے قلمی ناں جعفر حسین زیدی لکھدے نیں۔ آپ پنجابی، سرائیکی زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 2000ء توں لکھنا شروع کیتا۔ غزل تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی عبد الرحمن وسیر دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:(7)

اساں پانی ہستی مٹا چھوڑی ڈھولا/ سوا تیڈے ہر شئے بھلا چھوڑی ڈھولا
جتھاں نقش پا تیڈا ساکوں نظر دے/ اُتھئیں سیس اپنی نوا چھوڑی ڈھولا
اساکوں توں جانے یا نہ جانے زیدیؔ/ اساں اپنی طرفوں نبھا چھوڑی ڈھولا(8)

حادث غوری:

اصل ناں محمد اکرم غوری اے۔ آپ محمد عبداللہ غوری دے گھر 1950ء وچ موضع ٹھٹھی سمیجہ تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر سن۔ آپ نے غزل، نظم سمیت شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بہتا کر کے غزل، دوہڑہ، گیت تے نظم دے شاعر سن۔ شعری مجموعہ "ڈولفظ" دے ناں توں 2014ء وچ چھپیا۔ حادث غوری 2 فروری 2024ء وچ فوت ہوئے۔ شاعری دی ونگی:(9)

ہئی رب دی ذات ادب دا فن، جے لکھدیں تاں کئی حکمت لکھ
کردار دی عظمت قائم رکھ انسان دی انسانیت لکھ
ہِ قلم تیڈا حادثؔ جیویں مرضی آوی قسمت لکھ
جاگیر سخن دی "ڈولفظ" ءِ ن توں دوزخ لکھ یا جنت لکھ؟(10)

رامش، ڈاکٹر:

ڈاکٹر رامش پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ آپ دا اصل ناں محمد شفیق اے۔ آپ چوہدری محمد شریف دے گھر یکم جنوری 1966ء نوں لودھراں پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے ہومیو پیتھی کورس کیتا۔ پہلی واری کالج ویلے توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ آپ نے شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے غزل، نظم تے ہائیکو دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی اعزاز احمد آذر (لاہور) دے شاگرد ہوئے۔ پنجابی ہائیکو دی اک ونگی:(11)

اک وار میرا ہو / فر ویکھیں چن دا چانن / پھلاں دی خشبو(12)

اک قطعہ دی ونگی:

سبے گنتی سکھی پھر دے / سب نوں فکر حساباں دا
غرضاں والے شہر چ رامشؔ / لگدا نئیں مُل کتاباں دا(13)

رحیم طلب:

رحیم طلب یکم مئی 1962ء نوں احمد پور شرقیہ ضلع بہاولپور پیدا ہوئے۔ آپ دے والد داناں حاجی محمد رمضان اے۔ آپ دا اصل ناں رحیم بخش تے قلمی ناں رحیم طلب لکھدے نیں۔ پڑھ لکھ کے محکمہ تعلقات عامہ وچ بھرتی ہوئے۔ نوکری لئی لودھراں آئے فیر ایتھوں دے ای ہو کے رہ گئے۔ آپ بطور ڈائریکٹر تعلقات عامہ لودھراں ریٹائرڈ ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے لکھاری نیں۔ پہلی واری کالج ویلے توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ شاعری وچ غزل، گیت تے نظم تے نثر وچ تحقیقی و تنقیدی مضمون دے نال نال ڈرامہ وی لکھدے نیں۔ آپ دیاں لکھتاں وچ "پیار دا پہلا ساون (نظماں)، 1992ء وچ، "سونا چاندی (شعری مجموعہ)

1993ءوچ، "زمین آسمان (ڈرامہ) 1996ءوچ، آکھیا مبارک شاہ (شاعر مبارک شاہ شخصیت تے فن) 1997ءوچ چھپی۔ آپ کئی اخباراں تے رسالیاں دے ایڈیٹر وی رئے۔ شاعری وچوں اک غزل ویکھو: (14)

کھل کھل دیوچ دل کھس گھدس، گئے رت رواڈس کیا کراں / مونجھاں ہجر کر کے صلاح دیون سزاڈس کیا کراں
نہ رین ہے نہ چین ہے پل پل وچھوڑا وین ہے / ہجراں دا مشکی نانگ نت ویندا کھا ڈس کیا کراں
آندے جڈاں سوچاں دیوچ مہکا بدن چاہِ ذقن / تیڈی مسک ساکوں کرے ول ول فنا ڈس کیا کراں
پھر کے جہاں سارا ڈٹھے دنیاں تے کہیں لقمان توں / ایں روگ دل دی نہ ملی ساکوں دوا ڈس کیا کراں
آسی اجھو ویلا وی او جڈا طلب پچھتاسی او / سانول میڈا مکلائے بن، گئے ہتھ چھڑا ڈس کیا کراں (15)

رفیق احمد، مرزا:

آپ دا اصل ناں رفیق احمد تے قلمی ناں مرزا رفیق احمد توں اپنی پچھان بنائی۔ آپ عبدالعزیز دے گھر 1961ءوچ لودھراں پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے شعبہ پنجابی دے لیکچرار لگے۔ گورنمنٹ کالج لودھراں وچ پنجابی پڑھاندے رئے۔ پنجاب یونیورسٹی لاہور توں گولڈ میڈلسٹ وی سن۔ آپ نے پنجابی تے اردو زبان وچ شاعری کیتی۔ غزل، نظم، گیت تے دوجیاں شعری صنفاں وچ طبع آزمائی کیتی۔ آپ فروری 2007ءوچ ایکسیڈنٹ دے کارن فوت ہوئے۔ آپ دا کلام نئیں چھپیا۔ کلام دی ونگی:

اوہدے ہاسے دین دلاسے
یار نیں مرزا توں لے ماسے (16)

ریاض رمزی:

ریاض رمزی 8 ستمبر 1990ءنوں وستی گولے والا اڈا عظیم آباد تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ ماپیاں نے آپ داناں محمد ریاض رکھیا۔ آپ دے والد داناں محمد رمضان اے۔ پہلی واری 2021ءتوں لکھنا شروع کیتا۔ شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بہتا کر کے دوہڑہ لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی بلال بزمی (مظفر گڑھ) دے شاگرد ہوئے۔ (17)

سوجھل بخاری:

آپ سید منظور حسین شاہ دے گھر 11 اپریل 1988ءنوں چھمب کُلیار لودھراں پیدا ہوئے۔ اصل ناں سید عمران حسین شاہ تے قلمی ناں سوجھل بخاری لکھدے نیں۔ پڑھ لکھ کے محکمہ ہائر ایجوکیشن وچ کلرک بھرتی ہوئے تے لودھراں دفتر نوکری کرن لگے۔ سوجھل بخاری پنجابی دے نال نال سرائیکی تے اردو زبان دے وی شاعر نیں۔ پہلی واری 2001ءتوں لکھن دی نینہہ رکھی۔ شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے غزل، دوہڑہ تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی دل یار

ملک (نور پور نورنگا) دے شاگرد ہوئے۔ شعری مجموعہ "اُبھردا سجھ" دے سرناویں توں 2017ء وچ چھپیا۔ غزل دی ونگی ویکھو:(18)

اُمید دا ہک اُبھردا سجھ ہاں میں رات کالی کوں رولنا ہے
میں دھرتی جایاں دی بے کسی تے وی لازمی یار بولنا ہے
جتھاں کے میڈیاں نویل نسلاں کوں زندگی دی امان ملسے
میں ایجھا رستہ وی اپنی دھرتی دے بے کساں کیتے گولنا ہے
توں ایہ نہ سمجھیں جوتوں غریبیں دی رُت کوں پی تے سکون گھنسیں
تیئں اپنے ظلماں کوں آپ ہک ڈینھ علد دی ترکڑی تے تولنا ہے
توں ایہ نہ سمجھیں تیڈی رعایا دے وانگ میں ول نہ بول سکساں
تیڈی رعایا دے سامہیں سوجھلؔ میں تیڈے رازیں کوں کھولنا ہے(19)

شاہد شاہ شاہد:

شاہد شاہ شاہد دا اصل ناں شاہد شاہ اے۔ آپ فرزند علی شاہ دے گھر 1972ء وچ موضع کنڈی تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی زبان توں وکھ سرائیکی تے اردو وچ وی لکھدے سن۔ شاہد شاہ شاہد نے غزل، گیت، دوہڑہ سمیت ہر صنف وچ شاعری کیتی۔ شاعری دی اصلاح لئی مجید ناشاد دے شاگرد ہوئے۔ آپ دے شعری مجموعے "پندھ پتھراں دا" تے "غم دی شام" دے ناں توں چھپے۔ ونگی لئی غزل ویکھو:(20)

خزاواں دی بوٹی تے بور آندا ویندے/جو لگدے سجن کوں شعور آندا ویندے
ایں کاغذ دے بُھل دی نزاکت کوں ڈہدیں/غلابیں کوں وی ہن غرور آندا ویندے
اوندا ذکر اج تاں ایویں تھیندا رہوے/اساکوں وی شاہد سرور آندا ویندے(21)

شریف شاذب:

آپ فیض بخش پنوار دے گھر 1960ء وچ وستی پرمٹ جھوک والا، جلال پور روڈ تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ دا اصل ناں محمد شریف اے۔ پہلی واری 1978ء توں لکھنا شروع کیتا۔ پہلی واری غزل لکھی فیر دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ غزل دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی ثاقب خلیلی دے شاگرد ہوئے۔ آپ دا شعری مجموعہ "اُشناک سوچاں" دے ناں توں 2009ء وچ چھپیا۔ غزل دی ونگی:(22)

نہ بشر کوں بغض ٹھہندے، نہ حقارت ٹھیک ہے
رنگ سارے سوہنے رنگ اِن جے بصارت ٹھیک ہے
جتھاں ڈورے حاکماں دی حکمرانی تھی ونجے

اتھ اشارے نال بولن دی مہارت ٹھیک ہے
جسم دھوون دا وی شاذب ہے عمل سوہناں مگر
دل کوں جیکر دھو ونجھن او طہارت ٹھیک ہے(23)

عبدالرحمن شاغل خانگڑھی:

آپ دا اصل ناں عبدالرحمن تے قلمی ناں شاغل خانگڑھی لکھدے سن۔ آپ 1939ء وچ پیدا ہوئے۔ لودھراں دے رہن والے سن۔ غزل، نظم تے دوہڑہ لکھدے سن۔ کلام دی ونگی:

باغ تے ایجھی بجلی ڈٹھی بُھل پیا کر لاندا ہے
غنچے روون کلیاں ڈسکن بلبل دا جی ماندا ہے(24)

عبید بخاری:

اصل ناں عبید اللہ شاہ اے۔ آپ حمد اللہ شاہ دے گھر 30 مارچ 1979ء نوں اڈاتیراں سولنگ ڈاکخانہ چک نمبر 25/بی سی، تحصیل و ضلع بہاولپور پیدا ہوئے۔ اجوکے ویلے آپ "مدرسہ سراج العلوم" لودھراں دے خطیب و معلم نیں۔ آپ 1999ء توں لکھ رئے نیں۔ بنیادی طور تے غزل، نعت تے حمد دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی سید سلمان گیلانی (لاہور) تے دامن انصاری (بھکر) دے شاگرد ہوئے۔(25)

عمران واقف:

ماپیاں نے آپ دا ناں محمد عمران شاہد رکھیا۔ قلمی ناں عمران واقف لکھدے نیں۔ آپ محمد حنیف دے گھر 4 فروری 1984ء نوں چک نمبر 219 / ای بی اڈا ذخیرہ لودھراں پیدا ہوئے۔ لودھراں ڈگری کالج وچ بطور لیکچرار شعبہ اردو پڑھاندے نیں۔ اجوکے ویلے پی ایچ ڈی اردو دے اسکالر وی نیں۔ آپ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 2005ء وچ غزل لکھی ہولی ہولی فیر دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی ڈاکٹر رامش دے شاگرد ہوئے۔ ونگی لئی آپ دی شاعری وچوں کجھ شعر:(26)

ہر کسے نال دھکا شاہی چنگی نئیں ہوندی/ہر اک دے نال لائی چنگی نئیں ہوندی
برابری دا مزا ای کجھ ہور ہوندا اے/بدو بدی کسے نال نبھائی چنگی نئیں ہوندی
سانوں ملن اچ بہتی دیر نہ کریا کر/ہر کا توں بے پروائی چنگی نئیں ہوندی
واقفؔ توں فقیر بن کے جی لا چنگا اے/شاہواں کولوں کھوئی شاہی چنگی نئیں ہوندی(27)

غلام مصطفی شارب:

اصل ناں غلام مصطفی تے قلمی ناں غلام مصطفی شارب لکھدے سن۔ آپ 1977ء وچ لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی زبان دے نال سرائیکی وچ وی لکھدے سن۔ غزل، نظم تے دوجیاں شعری صنفاں وچ شاعری کیتی۔ آپ 2012ء وچ فوت ہوئے۔ کلام دی ونگی:

او دلبر تاں یاری نبھا وی نہ سکیا/او میکوں تاں اپنا بنا وی نہ سکیا
محبتاں دے شارب بہوں بار ہوندن/او ہک بار اولفت دا چا وی نہ سکیا(28)

قمر عباس قمر:

قمر عباس قمر دا اصل ناں زاہد عباس اے۔ آپ فضل حسین دے گھر 5 اکتوبر 1979ء نوں خان واں کھلو تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ نے پہلی واری 1995ء توں لکھنا شروع کیتا۔ پہلی واری دوہڑہ لکھیا فیر شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے دوہڑے تے غزل دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی امان اللہ ارشد دے شاگرد ہوئے۔ دوہڑے دی ونگی:(29)

سندھ سندھ وچوں جیہڑا درد اُٹھے کر درد اوہ گھندے بند ہائیں لکھدے بند ہائیں
اِتھ بھاویں کئی کو بھاندے نئیں اک اُوکو یار پسند ہائیں عقلمند ہائیں
منصور وانگوں اویں سولی تے تنڈ نال اساں تنڈ تنڈ ہائیں خواہشمند ہائیں
کائنات قمرؔ بھاویں ہتھ وچ ہے اوہندے عشق دے وچ پابند ہائیں فکرمند ہائیں(30)

کشور لودھراں:

کشور لودھراں گیت تے غزل دے شاعر نیں۔ اصل ناں کشور نثار تے والد داناں عبدالستار اے۔ آپ 15 مارچ 1975ء نوں ڈانوراں تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی، ہریانوی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 1997ء توں لکھن لگے۔ غزل توں لکھنا شروع کیتا۔ فیر نال نال شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے گیت تے غزل دے شاعر نیں۔ آپ دی لکھتاں وچ "دل نئیں رہندا" (شعری مجموعہ)، 2004ء وچ، "خوف ہجر دا" (شعری مجموعہ)، 2006ء وچ، "ڈھارے ڈھابے" (شعری مجموعہ)، 2009ء وچ، "بڈھے ہو گئے ہُن توں پہلاں" (شعری مجموعہ)، 2010ء وچ، "ہن کتھ ٹر گئیں" (شعری مجموعہ)، 2017ء وچ تے، "ڈھول نکھڑ گئے" (شعری مجموعہ) دے ناں توں 2017ء وچ چھپیا۔ شاعری دی اصلاح لئی خاکی دنیاپوری دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی ویکھو:(31)

بس ڈھول نکھڑ گئے بچپن دے بس ریت دی ڈھیری رُل گئی ہے
ساہ آونی ونجنی شئے ہوندی ساہ گھمر گھیری رُل گئی ہے

ہر سوچ کڑکدی بجلی بن ہر سوچ اندھیری رُل گئی ہے
رت روسی ہک ہک اکھ کشورؔ رت لال سنہیری رُل گئی ہے(32)

مبشر وسیم لودھی:

مبشر وسیم لودھی پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ آپ عبدالوحید خان لودھی دے گھر یکم جنوری 1961ء نوں وارڈ نمبر 9 محلہ جال والی مسجد تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ اصل ناں مبشر احمد خان لودھی تے قلمی ناں مبشر وسیم لودھی لکھدے نیں۔ پڑھ لکھ کے عرضی نویسی دا کم کرن لگے۔ سکول ویلے توں لکھدے آرئے نیں۔ پہلاں غزل لکھی فیر دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی وفاحجازی(کبیر والا) دے شاگرد ہوئے۔ پنجابی کلام دی ونگی:(33)

لوکی بھل گئے گھر دیاں راہواں کی سمجھاواں/بجھ گئے دیوے نال ہواواں کی سمجھاواں
ساہ مکن تے مکدے روگ حیاتی دے نیں/اوکھے پینڈے لمیاں راہواں کی سمجھاواں
سسی ماریاں واجاں مارو تھل دے اندر/پنوں ٹر گیا نال بھراواں کی سمجھاواں
اوہدی مرضی کم ہووے یا نہ ہووے پر/لوکی منگدے رہن دعاواں کی سمجھاواں
گنگیاں اگے بولن دا نئیں فیدہ کوئی/ایہہ گل اُس نوں کی سمجھاواں کی سمجھاواں(34)

مجید ناشاد:

مجید ناشاد 1965ء وچ محلہ لیاقت آباد، وارڈ نمبر 5 تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ دے والد داناں پیر بخش اے۔ مجید ناشاد دا اصل ناں عبدالمجید اے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 1990ء توں شعر لکھن لی قلم پڑھیا۔ پہلاں غزل لکھدے رئے ہولی ہولی دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ بہتا کر کے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی دلشاد کلانچوی دے شاگرد ہوئے۔ مجید ناشاد دی شاعری دے رنگ ویکھو:(35)

مان میکوں ہا جنہاں اُتے/او گھلیندے رہ گئے خاراں اُتے
زندگی ایویں گزاریم تیڈے بعد/جیویں جھرکی ہوئی پتنگ تاراں اُتے(36)

محمد طارق شاہد:

آپ نور محمد دے گھر یکم فروری 1983ء نوں جلال پور موڑ، تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ اصل ناں محمد طارق تے قلمی ناں محمد طارق شاہد لکھدے نیں۔ پڑھ لکھ کے محکمہ پولیس وچ بھرتی ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔

پہلی واری 2000ء توں لکھنا شروع کیتا۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی امان اللہ ارشد دے شاگرد ہوئے۔ دوہڑے دی ونگی:(37)

مل پیا جیکر کتھائیں بے وفا کوں آکھسوں
کیوں اساکوں بھل گیا ہئیں بے وفا کوں آکھسوں
لا گیا ہیں دل کوں بھاہیں بے وفا کوں آکھسوں
باجھ تیڈے کون ہے شاہدؔ میڈا میکوں ڈسا
کیکوں ونج ڈیواں میں دھائیں بے وفا کوں آکھسوں(38)

مظفر اقبال:

مظفر اقبال پنجابی تے اردو زبان دے لکھاری نیں۔ ماپیاں نے ناں مظفر اقبال رکھیا۔ شاعری وچ تخلص مظفر لکھدے نیں۔ آپ علی محمد دے گھر 6 اگست 1970ء نوں محلہ گلاب پورہ لودھراں پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے شعبہ درس و تدریس نال جڑے نیں۔ آپ 2000ء توں لکھ رئے نیں۔ غزل ورگی من موہنی صنف وچ لکھن دی نینہہ رکھی۔ شاعری وچ غزل تے نثر وچ تنقیدی مضمون لکھدے نیں۔ دوستاں نال رل کے "پاسبان ادب" دے ناں توں لودھراں شہر وچ اک پرائیویٹ لائبریری بنائی ہوئی اے۔ آپ دا شعری مجموعہ "ہمارے ہیں حسینؑ" دے ناں توں 2021ء وچ چھپیا۔ شاعری دی اصلاح لئی انور گل دے شاگرد ہوئے۔(39) منیر نیازی بارے لکھدے نیں:

"منیر نیازی دیاں نویاں علامتاں اوہناں دے شعری پراگیاں سفر دی رات، چار چپ چیزاں تے رستہ دسن والے تارے وچ تھاں تھاں تے نظر آندیاں نیں۔ چنگل نال جڑیاں علامتاں رایں اوھناں نے سماج وچ موجود بے یقینی تے خوف نوں منظور کیتا۔ فجر ویلے دی اداسی، شکر دوپہراں، سنسان راہواں، پکیاں تھاواں، ڈیناں تے اوہناں دیاں چیکاں، سپ دیاں شوکاں تے پہرے دار دیاں کوکوں نے منیر نیازی دی شاعری نوں ہور پراسرار کر دتا۔"(40)

وارث ملک، ڈاکٹر:

آپ دا اصل ناں محمد وارث ملک تے قلمی ناں ڈاکٹر وارث ملک لکھدے نیں۔ آپ ملک نور محمد دے گھر 2 مارچ 1973ء نوں موضع چوٹالہ وستی الہی بخش والا تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے لیکچرار لگے۔ اجوکے ویلے گورنمنٹ کالج لودھراں پڑھاندے نیں۔ پہلی واری 1995ء توں لکھنا شروع کیتا۔ شاعری وچ غزل، دوہڑہ تے نظم تے نثر وچ تحقیقی و تنقیدی مضمون لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی عبدالرحمن ہمدرد (سمہ سٹہ) دے شاگرد ہوئے۔ آپ دی تحقیقی تے تنقیدی کتاب "درد دو چھوڑے دا" 2006ء وچ چھپی۔(41)

تذکرہ تحصیل دنیاپور دے لکھاریاں دا

اسلم پہوڑ:

آپ دا اصل ناں محمد اسلم تے قلمی ناں اسلم پہوڑ لکھدے نیں۔ آپ محمد نواز پہوڑ دے گھر 15 مئی 1981ء نوں چک نمبر 239/ڈبلیو بی ڈاکخانہ اڈا ذخیرہ تحصیل دنیاپور ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 2000ء توں لکھنا شروع کیتا۔ پہلی واری دوہڑہ لکھیا فیر دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھن لگے۔ بنیادی طور تے غزل تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی صوفی نجیب اللہ نازش دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:(42)

جذبات جھلیندے نہ ہن پئے جذبات دے پیریں وچ پئے ہیں
منہ منہ توں ہنے ہن اوقات دے پیریں ونج پئے ہیں
ادھ رات کوں اسلمؔ رُلیے ہیں ادھ رات دے پیریں ونج پئے ہیں
پچ سگے نی تیڈے پیریں تیئں کائنات دے پیریں ونج پئے ہیں(43)

باقر دنیاپوری:

آپ 1956ء وچ میاں اللہ یار بھٹی دے گھر وستی بھامن والی وستی احمد آباد تحصیل و ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ اصل ناں حاجی اللہ وسایا تے قلمی ناں باقر دنیاپوری لکھدے نیں۔ کم کاج لئی دنیاپور آئے تے ایتھے ای رہن لگے۔ 1998ء توں لکھ رئے نیں۔ شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی پر بہتا کر کے نعتیہ شاعری لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی شاکر شجاع آبادی دے شاگرد ہوئے۔ نعت دے کجھ شعر اں دی ونگی(44)

توں رحمت اللعالمینؐ ہیں /توں رحمت اللعالمینؐ ہیں
کافر جداں ہاں شرط لائی منٹاں وچ پتھراں دتی گواہی
توں ہیں صادق تو امین ہیں /توں رحمت اللعالمینؐ ہیں(45)

خاکی دنیاپوری:

خاکی دنیاپوری دو شعری مجموعے "تاہنگ سجن دی" 2004ء وچ تے "چھل ہنجواں دی" دے ناں توں 2008ء وچ چھپیا۔ پہلی واری 1990ء توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ پہلی واری غزل لکھی۔ بنیادی طور تے غزل دوہڑے تے نظم دے شاعر نیں۔ آپ محمد نواز خاکی دے گھر 3 دسمبر 1964ء نوں وستی جھنڈیر تحصیل میلسی پیدا ہوئے۔ اصل ناں محمد حنیف اے۔ آپ کم کاج لئی دنیاپور ضلع لودھراں رہندے نیں۔ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی ثاقب خلیلی دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:(46)

تھیئے تیڈا کوئی کرم تازہ تازہ/جگر اُتے آگئے ورم تازہ تازہ
میکوں تھڈیں تھڈیں، مصیبت ہے ویڑھیا/میں چاتا ہے حق دا علم تازہ تازہ
بھگیساں میں ایکوں تے چس چیساں خاکیؔ/محبت دا مل گئے اے غم تازہ تازہ(47)

ساغر دنیاپوری:

آپ دااصل ناں عبدالمجید تے قلمی ناں ساغر دنیاپوری لکھدے نیں۔ آپ احمد بخش دے گھر 20جولائی1979ءنوں چک نمبر342/ڈبلیوبی تحصیل دنیاپور ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ اجوکے ویلے کم کاج لئی سیالکوٹ رہندے نیں۔ آپ پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔1997ءتوں لکھنا شروع کیتا۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی حاجی مظہر محمد سیف(مظفر گڑھ)دے شاگرد ہوئے۔(48)

شاہد جاوید شاہین،ڈاکٹر:

ڈاکٹر شاہد جاوید شاہین پنجابی تے اردو زبان دے لکھاری نیں۔ آپ عبدالمجید دے گھر یکم اپریل1972ءنوں دنیاپور ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ دااصل ناں شاہد جاوید اے۔ پڑھ لکھ کے شعبہ درس و تدریس نال جڑ گئے۔ آپ نے شعبہ پنجابی پنجاب یونیورسٹی لاہور توں2013ءوچ پی ایچ ڈی کیتی۔ پہلی واری1986ءتوں لکھنا شروع کیتا۔ نثر وچ افسانہ تے تنقیدی و تحقیقی مضمون لکھدے نیں۔ ڈاکٹر رزاق شاہد نوں اپنا اُستاد مندے نیں۔(49)

صادق تھہیم:

آپ دااصل ناں محمد صادق تے قلمی ناں صادق تھہیم لکھدے نیں۔ آپ اللہ دتہ تھہیم دے گھر یکم اپریل1980ءنوں چک نمبر45/ایم، جلہ ارائیں تحصیل دنیاپور ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان وچ لکھدے نیں۔ پہلی واری1996ءوچ دوہڑہ لکھیا۔ اصلاح لئی دلنور نورپوری دی شاگردی اختیار کیتی۔ کلام دی ونگی:(50)

کیا کجھ جگ تے کردیاں اکھاں جِتی بازی ہردیاں اکھاں
سجناں کوں ویکھ کے ٹھردیاں اکھاں حُسن نوں ویکھن مردیاں اکھاں
ڈُبدیاں اکھاں تردیاں اکھاں جھورے عشق دے جردیاں اکھاں
انہاں اکھاں دے وچ ہارے لکھاں سجن ٹرگئے پیارے لکھاں
ناں اوہ اکھاں نہ اوہ دیداں صادقؔ ساڈیاں کیہڑیاں عیداں(51)

طلعت محمود، ڈاکٹر:

آپ دا اصل ناں طلعت محمود اے۔ آپ دل محمد دے گھر 4 اپریل 1962ء نوں چک نمبر 358/ڈبلیو بی تحصیل دنیا پور پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے ہومیو پیتھی ڈاکٹری دا کورس کیتا۔ آپ نے اردو زبان توں لکھنا شروع کیتا۔ ہولی ہولی اپنی ماں بولی پنجابی وچ وی لکھن لگے۔ کالج ویلے توں لکھدے آرئے نیں۔ پہلی واری غزل لکھی۔ بنیادی طور تے غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ کلام دی ونگی:(52)

مکھ تیرا پر نور وے ماہی/توں جند دی حور وے ماہی
انج نہ تھک کے بہہ توں سوہناں/منزل ہئی بہوں دور وے ماہی(53)

عبدالرحمن وسیر:

آپ 1976ء وچ وستی غریب آباد موضع جلہ ارائیں تحصیل دنیا پور پیدا ہوئے۔ آپ دا اصل ناں عبدالرحمن تے والد دا ناں ملک خدا بخش اے۔ عبدالرحمن وسیر غزل تے نظم دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی شاکر شجاع آبادی دے شاگرد ہوئے۔ پہلی واری 1991ء توں لکھنا شروع کیتا۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ کلام دی ونگی(54)

چلاوے کئی نظام اوندا میڈی توبہ نہ چل سگدا/امر اوندے بنا پتہ شجردا وی نی ہل سگدا
گزر گئی جو گزر گئی ہے ولا کیوں یاد کریندیں/کمانوں تیر نکلے جو کڈی واپس نی ول سگدا
وسیرؔ اوشیر بکریاں وچ چراوے تاں چر اسگدا/جیویں فرعون دی گود اچ موسیٰؑ وی تاں پل سگدا(55)

عرفان فرحت:

عرفان فرحت پنجابی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ اصل ناں محمد عرفان فرحت تے قلمی ناں عرفان فرحت لکھدے نیں۔ آپ احسان الٰہی دے گھر 20 مئی 1980ء نوں دنیا پور تحصیل ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ پڑھ لکھ کے صحافت کرن لگے۔ پہلی واری 2004ء توں لکھنا شروع کیتا۔ آپ نے شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ بنیادی طور تے غزل، ٹپے تے نظم لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی مصطفی انور (میاں چنوں) دے شاگرد ہوئے۔ کجھ ٹپے بطور ونگی:(56)

پوڑی پوڑی پوڑی
مل پردیسیاں نوں
رہ گئی زندگی تھوڑی(57)
کیہڑے کیہڑے کیہڑے
اوہ وی سدا ہسدے رہون
سانوں ویکھ کے سڑدے جیہڑے(58)

دھیلی دھیلی دھیلی
دس کنائل لگنا
تیرے نال رہن دا بیلی(59)

فیض عالم خان مڑل:

اصل ناں فیض عالم خان اے۔ آپ محمد رفیق دے گھر 15 اپریل 1979ء نوں وستی کہنہ مڑل موضع مانجھا کوٹلہ تحصیل دنیا پور پیدا ہوئے۔ پہلی واری 2002ء توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ سب توں پہلاں قطعہ لکھیا فیر شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ فیض عالم خان پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے شاعر نیں۔ بہتا کر کے غزل، قطعہ، نظم، چو مصرعی ور گیاں صنفاں وچ لکھیا۔ شاعری دی اصلاح خاکی دنیا پوری کولوں لئی۔ کلام دی ونگی:(60)

جڈاں کول غریب دے آبا ہسیں سب مونجھان یار لہیاں
ناں کہیں پاسے تیکوں ونجڑ ڈیساں تیکوں اپنے کول بلھیساں
دیساں پلکاں نال بوہاری میں نال دل دی سیج سجیساں
بھانویں فیضؔ کوں کافر لوگ آکھن تیڈے ناں دا ورد کریساں(61)

مشکور قطب پوری:

آپ دا اصل ناں غلام نبی تے آپ 1930ء وچ پیدا ہوئے۔ آپ دے والد داناں رحیم بخش تے قطب پور تحصیل دنیا پور دے رہن والے سن۔ آپ پنجابی، سرائیکی زبان دے شاعر سن۔ شاعری دیاں ساریاں صنفاں وچ طبع آزمائی کیتی۔ بہتا کر کے غزل لکھدے سن۔ آپ 1999ء وچ فوت ہوئے۔ کلام دی ونگی:

میں وی ہتھ پہاڑ دار کھداں / اووی وٹھ کر اڑی رکھدے
کتنے روز محبت نامے / میں لکھداں او پاڑی رکھدے(62)

نواب دل وار:

نواب خان آپ دا اصل ناں اے۔ آپ بشیر خان دے گھر 1985ء وچ اڈہ ذخیرہ تحصیل دنیا پور ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ پہلی واری 2012ء توں لکھنا شروع کیتا۔ آپ دوہڑے دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی اسلم پہوڑ دے شاگرد ہوئے۔ دوہڑے دی ونگی:(63)

جیویں ماضی ہئی اویں حال ہے پیا اویں مستقبل وچ دُکھ دسدن
کھلے میں وانگوں کوئی کھل پھکڑی میکوں اوندی چھل وچ دُکھ دسدن
تاہوں پیار دے راہ تے نئیں ٹردی میکوں ہئی منزل وچ دُکھ دسدن

دل وارّ میں آپ جو دُکھڑی ہاں میکوں ہر اک دل وچ دُکھ دسدن(64)

تذکرہ تحصیل کہروڑ پکا دے لکھاریاں دا

احمد بخش کلال:

حافظ احمد بخش دے پیو داناں حافظ حامد سی۔ آپ نے پنجابی تے اردو زبان وچ شاعری کیتی۔ بہتا کر کے نعتیہ شاعری کیتی۔

کہروڑ پکا دے واسنیک سن:

کھڑے حاجی مدینے تیار ہن /گل ڈیکھو پھالس دے ہار ہن
حاجی ٹیشن تے ونج باندھے /خوشیاں کولون نئیں پئے ماندے
گڈی آئی تے تھئے او سوار ہن/کھڑے حاجی مدینے تیار ہن(65)

رانا محمد دائم:

آپ کہروڑ پکا ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ نے مادی زبان دے نال نال اردو زبان وچ وی شاعری کیتی۔ شاعری دی ہر صنف وچ طبع آزمائی کیتی۔ آپ نے دوہڑہ تے غزل ور گیاں صنفاں وچ بہتا لکھیا۔ دوہڑے دی ونگی:

اے عشق برباد تھیویں، تیڈی ہک ہک چوٹ نہ بھلدی
جے توں نہ ہوند وعشق سسی وچہ تھلاں دے نہ رلدی
ہکا ہکا زلف سسی دی آہی کیچ شہر دے مل دی
دائم باغاں ملکاں دی مالک سسی ڈٹھی وچہ تھلاں رلدی(66)

شاہین کہروڑی:

شاہین کہروڑی نے تحصیل کہروڑ پکا دی تاریخ بارے لکھت "تاریخ کہروڑ پکا" لکھی جیہڑی بابر پبلی کیشنز کہروڑ پکا نے 1987ء وچ چھاپی۔ آپ پنجابی، سرائیکی تے اردو زبان دے لکھاری نیں۔ بہتا کر کے اردو لکھدے نیں۔ آپ دا اصل ناں عبدالرحیم اے۔ آپ فیض بخش دے گھر 15 اپریل 1963ء نوں ٹبہ سادات تحصیل کہروڑ پکا۔ پڑھ لکھ کے شعبہ درس و تدریس نال جڑ گئے تے بطور اُستاد گورنمنٹ ہائی سکول کہروڑ پکا توں 2023ء وچ ریٹائرڈ ہوئے۔ پہلی واری 1980ء توں لکھنا شروع کیتا۔ شاعری وچ غزل تے نظم لکھدے نیں۔ آپ دے دو اردو شعری مجموعے چھپ چکے نیں۔ اجے تیکر مادری زبان وچ کوئی کتاب نئیں چھپی۔ شاعری دی اصلاح لئی ارشد ملتانی دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:(67)

جئیں ڈیہاڑے موت دی چادر اساں پاون لگے
لوک ہر پاسوں جنازے تے بہوں آون لگے
پنڈ ہر کالے مقدر دی تاں میڈے حصے ہئی
کالے کپڑے جانے کیوں ہُن لوک وی پاون لگے
جان کوں شاہینؔ کیڑھے روگ اجوہی لگ پئے
کون تیئں توں کھس کرائیں روٹی تیڈی کھاون لگے(68)

عبدالجبار کاشی:

اصل ناں عبدالجبار تے قلمی ناں عبدالجبار کاشی لکھدے نیں۔ آپ حاجی امام بخش دے گھر 1976ء وچ موضع چہلے واہن فتح پور تحصیل کہروڑ پکا ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ پنجابی، سرائیکی زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 2000ء توں لکھن دی نینہہ رکھی۔ پہلاں دوہڑہ لکھیا۔ ہولی ہولی شاعری دیاں دوجیاں صنفاں وچ وی لکھدے رئے پر بہتا کر کے دوہڑہ ای لکھدے نیں۔ شاعری دی اصلاح لئی ماسٹر عبدالغفار نادم دے شاگرد ہوئے۔ کلام دی ونگی:(69)

دل کملا مُول منیداں ای نئیں بھلا ایویں سجن کریندا
ساڈے ذریعے رُکھ ذی وال کیتا پہلے چھوڑ کہ او پیا ویندا
جیہڑا آہندا ہاں تیتوں وکھ نہ جیساں ودا بولن توں کلویندا
پکھ لگ گیا کاشی کوئی نئیں کہندا ایویں ہر کوئی کوڑ مریندا(70)

قاضی اللہ بخش:

آپ اللہ ڈیوایا دے گھر 15 مئی 1969ء نوں چاہ فقیرے والا تحصیل کہروڑ پکا ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ آپ دا اصل ناں اللہ بخش اے۔ آپ پنجابی، سرائیکی زبان دے شاعر نیں۔ پہلی واری 1985ء توں لکھنا شروع کیتا۔ سب توں پہلاں دوہڑہ لکھیا فیر دوجیاں شعری صنفاں وچ وی لکھدے رئے۔ بنیادی طور تے دوہڑے دے شاعر نیں۔ شاعری دی اصلاح عبدالرشید رند کولوں لئی۔ کلام دی ونگی:(71)

دل پاگل ہا ہتھ واگ تیڈے اساں یار اخیر تاں رُلناں ہا
تیڈے ذہن دا کیدو چترا ہا ساڈے من دی ہیر تاں رُلناں ہا
تیڈا تاج محل ہا لالچ دا ساڈی پریت جاگیر تاں رُلناں ہا
تیڈی اکھ قاضیؔ آسمان تے ہئی ساڈی اکھ دے نیر تاں رُلناں ہا(72)

محمد جاوید بلوچ:

اصل ناں محمد جاوید تے آپ 5 جون 1977ء نوں موضع قریشی تحصیل کہروڑ پکا ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ منظور حسین آپ دے والد داناں اے۔ جاوید بلوچ نے پہلی واری 2000ء توں لکھنا شروع کیتا۔ غزل تے دوہڑے دے شاعری نیں۔ شاعری دی اصلاح دلنور نور پوری کولوں لئی۔(73)

سید فضل حسین نقوی:

آپ کہروڑ پکا ضلع لودھراں پیدا ہوئے۔ شاعری وچ قصیدہ، نوحہ، مرثیہ ور گیاں صنفاں وچ لکھیا۔(74)

وارث قریشی، میاں:

میاں وارث قریشی لودھراں دی تحصیل کہروڑ پکا وچ پیدا ہوئے۔ آپ جامعہ مسجد درگاہ اکرمیہ کہروڑ پکا دی امامت وی کردے رئے۔ آپ نے اردو تے سرائیکی زبان راہیں شاعری کیتی۔(75)

حوالہ جات

1۔ گل بات: ارشاد نظامی، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

2۔ ارشاد نظامی، ڈکھ جندڑی دے، ملتان: ارسلان پبلی کیشنز، 2016ء، ص 19

3۔ گل بات: سندس انور (دھی رانی)، مورخہ 7 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

4۔ انور گل، آنکھیں اُگنے لگتی ہیں، لودھراں: پاسبانِ ادب، 2008ء، ص 105

5۔ گل بات: ثاقب خلیلی، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

6۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ ثاقب خلیلی

7۔ گل بات: جعفر حسین زیدی، مورخہ 9 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

8۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ جعفر حسین زیدی

9۔ گل بات: ثاقب خلیلی (پُتر)، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

10۔ حادث غوری، ڈولفظ، لودھراں: الافتخار ایجوکیشنل سنٹر، اپریل 2014ء، ص 3

11۔ گل بات: رامش، ڈاکٹر، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

12۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ رامش، ڈاکٹر

13۔ ایضاً۔

14۔ گل بات: رحیم طلب، مورخہ 8 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

15۔ رحیم طلب، پیار دا پہلا ساون، 1992ء

16۔ گل بات: مظفر اقبال، (سنگی)، سلیم اختر مرزا (نِکا بھرا)، مورخہ 7 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

17۔ گل بات: ریاض رمزی، مورخہ 10 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

18۔ گل بات: سوجھل بخاری، مورخہ 7 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

19۔ سوجھل بخاری، ابھر دا سجھ، بہاولپور: فرید فورم، 2017ء، فلیپ

20۔ گل بات: ارشاد نظامی (شاگرد)، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

21۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ شاہد شاہ شاہد

22۔ گل بات: شریف شاذب، مورخہ 9 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

23۔ شریف شاذب، اُشناک سوچاں، ملتان: جھوک پبلشرز، 2009ء، ص 89

24۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ فیض بلوچ لائبریری، نور شاہ تلائی کوٹ ادو

25۔ گل بات: عبید بخاری، مورخہ 5 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

26۔ گل بات: عمران واقف، مورخہ 9 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

27۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ عمران واقف

28۔ گل بات: ثاقب خلیلی (اُستاد)، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

29۔ گل بات: قمر عباس قمر، مورخہ 8 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

30۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ قمر عباس قمر

31۔ گل بات: کشور لودھراں، مورخہ 6 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

32۔ کشور لودھراں، ڈھول نِکھڑ گئے، ملتان: جھوک پبلشرز، جنوری 2017ء، فلیپ

33۔ گل بات: مبشر وسیم لودھی، مورخہ 5 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

34۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ مبشر وسیم لودھی

35۔ گل بات: مجید ناشاد، مورخہ 7 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

36۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ مجید ناشاد

37۔ گل بات: محمد طارق شاہد، مورخہ 4 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

38۔ کلام ان چھپیا، مملوکہ محمد طارق شاہد

39۔ گل بات: مظفر اقبال، مورخہ 7 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

40۔ مظفر اقبال، ''منیر نیازی دی پنجابی شاعری تے اک جھات'' (مضمون)، مشمولہ، روزنامہ اوصاف، ملتان، مورخہ 12 جنوری 2019ء، ادبی ایڈیشن

41۔ گل بات: وارث ملک، ڈاکٹر، مورخہ 9 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

42۔ گل بات: اسلم پہوڑ، مورخہ 17 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

43۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ اسلم پہوڑ

44۔ گل بات: باقر دنیاپوری، مورخہ 12 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور شہر

45۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ باقر دنیاپوری

46۔ گل بات: خاکی دنیاپوری، مورخہ 10 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

47۔ خاکی دنیاپوری، تاہنگ سجن دی، ملتان: جھوک پبلشرز، 2004ء، ص 42

48۔ گل بات: ساغر دنیاپوری، مورخہ 18 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

49۔ گل بات: شاہد جاوید شاہین، ڈاکٹر، مورخہ 13 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

50۔ گل بات: صادق تھہیم، مورخہ 15 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

51۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ صادق تھہیم

52۔ گل بات: طلعت محمود، ڈاکٹر، مورخہ 14 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

53۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ طلعت محمود، ڈاکٹر

54۔ گل بات: عبدالرحمن وسیر، مورخہ 13 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

55۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ عبدالرحمن وسیر

56۔ گل بات: عمران فرحت، مورخہ 18 ستمبر 2024ء، حال مقیم لودھراں

57۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ عمران فرحت

58۔ ایضاً۔

59۔ ایضاً۔

60۔ گل بات: فیض عالم خان، مورخہ 14 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

61۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ فیض عالم

62۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ فیض بلوچ لائبریری، نور شاہ تلائی کوٹ ادو

63۔ گل بات: نواب دل وار، مورخہ 16 ستمبر 2024ء، حال مقیم دنیاپور

64۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ نواب دل وار

65۔ شاہین کہروڑی، تاریخ کہروڑ پکا، کہروڑ پکا: بابر پبلی کیشنز، 1987ء، ص290

66۔ ایضاً۔ ص291

67۔ گل بات: شاہین کہروڑی، مورخہ 17 ستمبر 2024ء، حال مقیم کہروڑ پکا

68۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ شاہین کہروڑی

69۔ گل بات: عبدالجبار کاشی، مورخہ 22 ستمبر 2024ء، حال مقیم کہروڑ پکا

70۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ عبدالجبار کاشی

71۔ گل بات: قاضی اللہ بخش، مورخہ 21 ستمبر 2024ء، حال مقیم کہروڑ پکا

72۔ کلام غیر مطبوعہ، مملوکہ قاضی اللہ بخش

73۔ گل بات: جاوید بلوچ، مورخہ 20 ستمبر 2024ء، حال مقیم کہروڑ پکا

74۔ شاہین کہروڑی، تاریخ کہروڑ پکا، ص291

75۔ ایضاً۔ ص292

References in Roman Script

1. Interview: Irshad Nazami, dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
2. Irshad Nazami, Dukh Jindari dy, Multan: Arslan Publication, 2016, p19
3. Interview: Sundas Anwar (daughter), dated September 7, 2024, currently residing in Lodharan
4. Anwar Gull, Ankhay Ughnay lagti hy, Lodharan: Pasban-a-adab, 2008, p105
5. Interview: Saqib Khalili, dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
6. Poetry unpublished, owned by Saqib Khalili
7. Interview: Jaffar Hussain Zaidi, dated September 9, 2024, currently residing in Lodharan
8. Poetry unpublished, owned by Jaffar Hussain Zaidi
9. Interview: Saqib Khalili (Son), dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
10. Hadis Gouri, Do Lafz, Lodharan: Al-Iftikhar educational center, April 2014, p3
11. Interview: Ramish, Dr, dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
12. Poetry unpublished, owned by Ramish, Dr,
13. Same

14. Interview: Rahim Talab, dated September 8, 2024, currently residing in Lodharan
15. Rahim Talab, Pyar Da Pehla Sawan, 1992,
16. Interview: Muzaffar Iqbal (friend) and Saleem Akhtar Mirza (Younger brother), dated September 7, 2024, currently residing in Lodharan
17. Interview: Riaz Ramzi, dated September 10, 2024, currently residing in Lodharan
18. Interview: Sojhal Bukhari, dated September 7, 2024, currently residing in Lodharan
19. Sojhal Bukhari, Ubharda Sijh, Bahawalpur: Fareed Forum, 2017, flap
20. Interview: Irshad Nazami (Student), dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
21. Poetry unpublished, owned by Shahid Shah Shahid
22. Interview: Sharif Shazib, dated September 9, 2024, currently residing in Lodharan
23. Sharif Shazib, Ushnak Sochaaan, Multan: Jhook publishers, 2019, p 89
24. Poetry unpublished, owned by Faiz Baloch Library, Noor Shah Talai, Kot Addu
25. Interview: Ubaid Bukhari, dated September 5, 2024, currently residing in Lodharan
26. Interview: Imran Wakif, dated September 9, 2024, currently residing in Lodharan
27. Poetry unpublished, owned by Imran Wakif
28. Interview: Saqib Khalili (Mentor), dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
29. Interview: Qamar Abbas Qamar, dated September 8, 2024, currently residing in Lodharan
30. Poetry unpublished, owned by Qamar Abbas Qamar
31. Interview: Kishwar Lodharan, dated September 6, 2024, currently residing in Lodharan
32. Kishwar Lodharan, Dhool Nikhar Gay, Multan: Jhook publisher, Jan. 2017, Flap
33. Interview: Mubashir Waseem Lodhi, dated September 5, 2024, currently residing in Lodharan
34. Poetry unpublished, owned by Mubashir Waseem Lodhi
35. Interview: Majeed Nashad, dated September 7, 2024, currently residing in Lodharan
36. Poetry unpublished, owned by Majeed Nashad
37. Interview: Muhammad Tariq Shahid, dated September 4, 2024, currently residing in Lodharan
38. Poetry unpublished, owned by Muhammad Tariq Shahid
39. Interview: Muzaffar Iqbal, dated September 7, 2024, currently residing in Lodharan

40. Muzaffar Iqbal, “Munir Niazi di Punjabi poetry ty ik jhaat” (Article), content, Daily Ausaf, Multan, January 12, 2019, literary edition
41. Interview: Waris Malik, Dr, dated September 9, 2024, currently residing in Lodharan
42. Interview: Aslam Pahor, dated September 17, 2024, currently residing in Duniapur
43. Poetry unpublished, owned by Aslam Pahor
44. Interview: Baqir Duniapuri, dated September 12, 2024, currently residing in Duniapur city
45. Poetry unpublished, owned by Baqir Duniapuri
46. Interview: Khaki Duniapuri, dated September 10, 2024, currently residing in Duniapur
47. Khaki Duniapuri, Tahang Sajan di, Multan: Jhook publishers, 2004, p 42
48. Interview: Sagir Duniapuri, dated September 18, 2024, currently residing in Duniapur
49. Interview: Shahid Javaid Shaheen, Dr, dated September 13, 2024, currently residing in Duniapur
50. Interview: Sadiq Thaheem, dated September 15, 2024, currently residing in Duniapur
51. Poetry unpublished, owned by Sadiq Thaheem
52. Interview: Tallat Mehmood, Dr, dated September 14, 2024, currently residing in Duniapur
53. Poetry unpublished, owned by Tallat Mehmood, Dr,
54. Interview: Abdul Rahman Waseer, dated September 13, 2024, currently residing in Duniapur
55. Poetry unpublished, owned by Abdul Rahman Waseer
56. Interview: Imran Farhat, dated September 18, 2024, currently residing in Lodharan
57. Poetry unpublished, owned by Imran Farhat
58. Same
59. Same
60. Interview: Faiz Alam Khan, dated September 14, 2024, currently residing in Duniapur
61. Poetry unpublished, owned by Faiz Alam
62. Poetry unpublished, owned by Faiz Baloch Library, Noor Shah Talai, Kot Addu
63. Interview: Nawab Dil War, dated September 16, 2024, currently residing in Duniapur
64. Poetry unpublished, owned by Nawab Dil War
65. Shaheen Kehrori,Tareekh Kehrorpakkar, Babar publications, 1987, p 290
66. Same, p 291
67. Interview: Shaheen Kehrori, dated September 17, 2024, currently residing in Kehrorpakka
68. Poetry unpublished, owned by Shaheen Kehrori

69. Interview: Abdul Jabbar Kashi, dated September 22, 2024, currently residing in Kehrorpakka
70. Poetry unpublished, owned by Abdul Jabbar Kashi
71. Interview: Qazi Allah Baksh, dated September 21, 2024, currently residing in Kehrorpakka
72. Poetry unpublished, owned by Qazi Allah Baksh
73. Interview: Javaid Baloch, dated September 20, 2024, currently residing in Kehrorpakka
74. Shaheen Kehrori,Tareekh Kehrorpakkar, p 291
75. Shaheen Kehrori,Tareekh Kehrorpakkar, p 292